

A (társadalmi) nemek kérdése a foglalkoztatáspolitikában: a pályaválasztástól a hivatásig

Nagy Beáta

2011. október 12.

Nők a munkaerőben: nemzetközi tendenciák

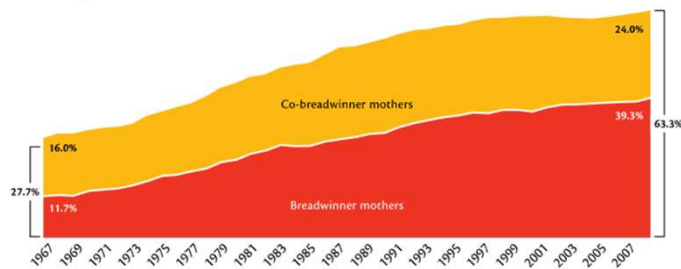
1. A női munkaerő-piaci jelenlét drámaian megnövekedett
2. A női foglalkoztatás a legtöbb ipari országban megközelítette a férfiak foglalkoztatottságát
3. Ezt nem járt együtt a férfiak megnövekedett részvételével a reprodukív feladatokban
4. Továbbra is a nők végzik a legtöbb fizetetlen reprodukív munkát a családban

'We did it' – Economist 2009. december 30.

USA: nők a munkaerőpiacon

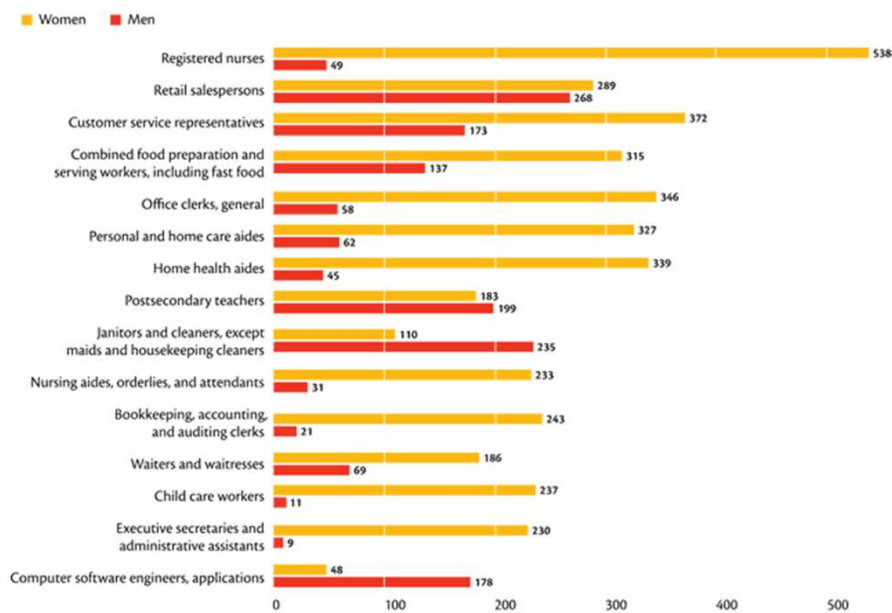
- The Shriver Report
<http://www.shriverreport.com/awn/execSum.php>

FIGURE 2
The new workforce
 Share of mothers who are breadwinners or co-breadwinners, 1967 to 2008

Source: See Table 1.
 Notes: Breadwinner mothers include single mothers who work and married mothers who earn as much or more than their husbands. Co-breadwinners include all breadwinners as well as wives who bring home at least 25 percent of the couple's earnings. The data only include families with a mother who is between the ages of 18 and 60 and who has children under age 18 living with her.

FIGURE 4
Future jobs
 Projected job growth by occupation and gender, 2006–2016, in thousands of new jobs

Source: See Table 1. Gender breakdown is based on the job occupants in 2008 by gender.

Nő = férfi? (Swedberg) Embeddedness into economy

Richard **Swedberg**: "*Economy and Sociology. Past and Present*"
(1987)

Why women should be involved into the analysis in a distinct way?

1. The task to 'embed' the economy has fallen largely on women. (It is women who have educated the children, take care of the old and sick who cannot work, and made it possible for the males to go to work the next day.)
2. Women's participation in the official economy cannot be understood in terms of the internal workings of the market (family structure, demographic change, economic developments, life cycle, etc.)

Alapfogalmak

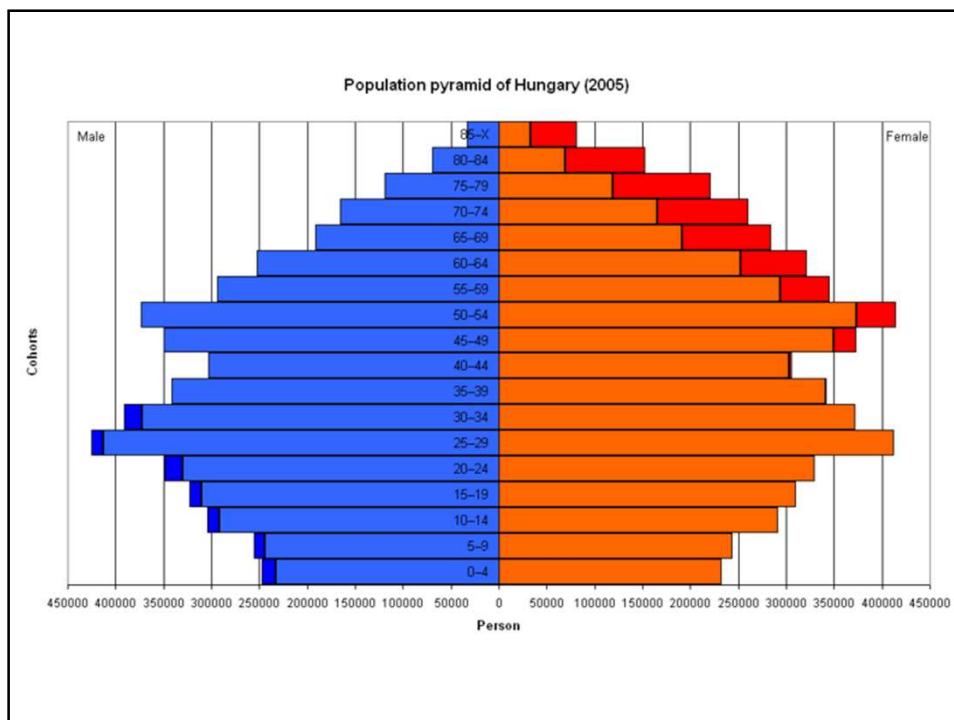
- Tilly-Scott: Women, work, and family
 - Family economy
 - Family wage economy
 - Family consumption economy
- Kenyérkeresői modellek:
 - Male breadwinner-female caregiver/housekeeper/homemaker
 - Dual breadwinner model
 - Dual earner-dual caregiver

Európai kihívások

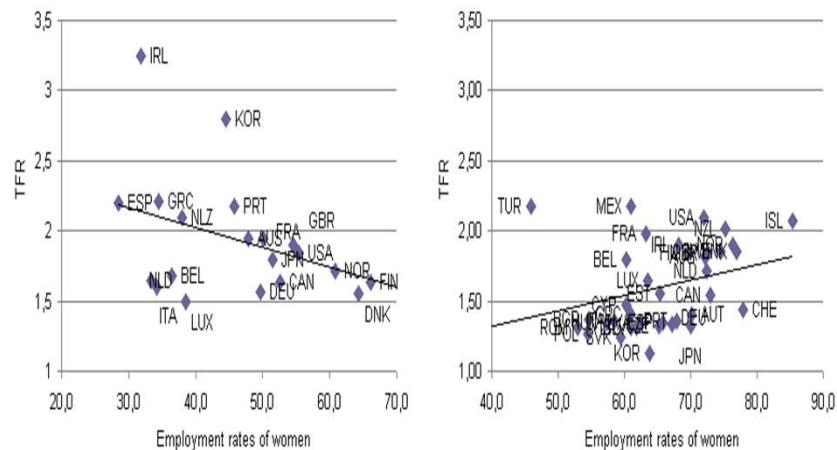
1. Munkaerő-piaci
2. Demográfiai

Kiinduló kérdések

- Szendvics-generáció
- Lisszaboni célkitűzés
- Barcelonai célkitűzés

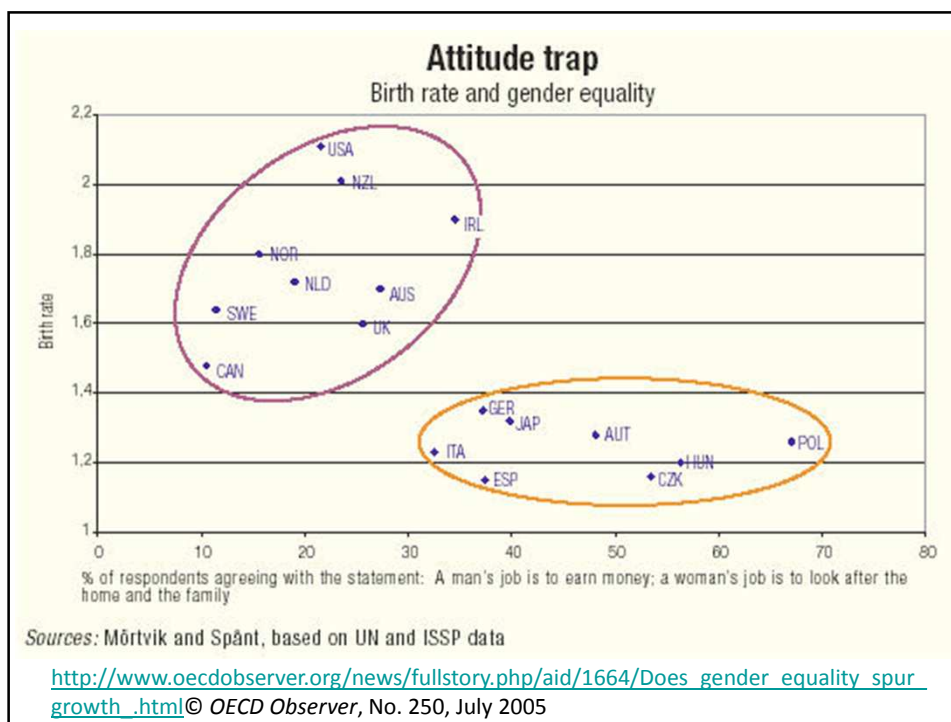
Női munkavállalás és termékenység 1980 2006

OECD 2009, Family Database Chart SF4.5.

Feminist paradox

- "feminism and pronatalism work together; in societies that alleviate the burden of working or potentially working mothers, the fertility rate is higher than in societies where traditional roles prevail" (Chesnais 1998: 83)
- (1960–1997)

Foglalkoztatáspolitikai és nemek

- **Európai szinten**
 - Európai Foglalkoztatási Stratégia (1997), foglalkoztatási irányelvek, nemzeti foglalkoztatási akciótervek (=nyitott koordinációs módszer, OMC)
 - Külön pillér volt a gender (azon belül: munkapiaci hátrány, munka és család, munkába való visszatérés)
 - Lisszaboni célkitűzés (stockholmi csúcsertekezlet)
 - 2003: ('more jobs', 'better jobs', 'jobs for all') – iránymutatás a nők és férfiak egyenlőségéről (Frey, 2009: 26)
 - Lisszaboni Növekedési és Foglalkoztatási Stratégia: gender?
 - Európa 2020
 - http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm
- **Magyarország**
 - A Kormány 1004/2010. (I. 21.) Kormányhatározata a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010-2010, Magyar Közlöny, 2010. évi 5. szám - **Kiadvány**

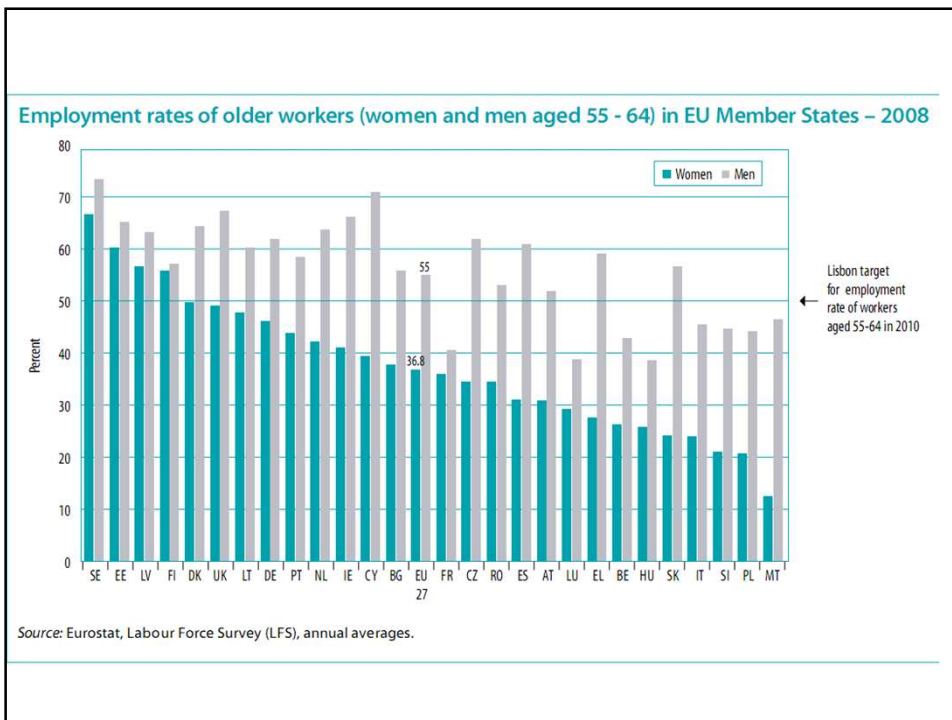
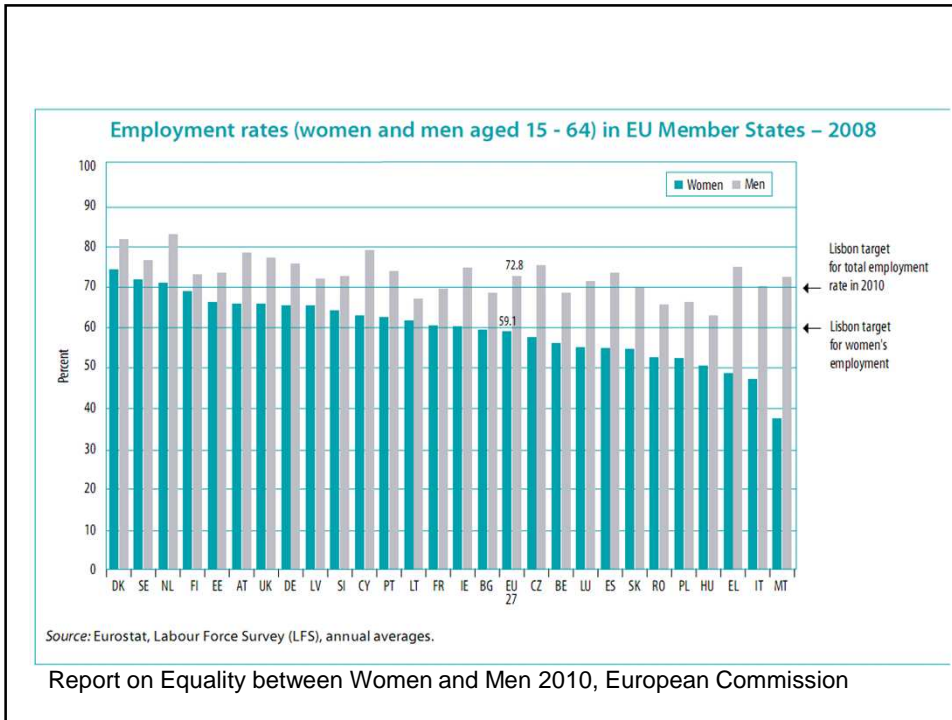
Az irányelvek végrehajtása

- Alkalmazkodóképesség javítása
(flexibility? flexicurity)
- A munka igazi választási lehetőség legyen
(low pay trap, part-time trap, time trap)
- Emberi tőke beruházás növelése
(work organisation? balancing, updating)
- Jobb kormányzás

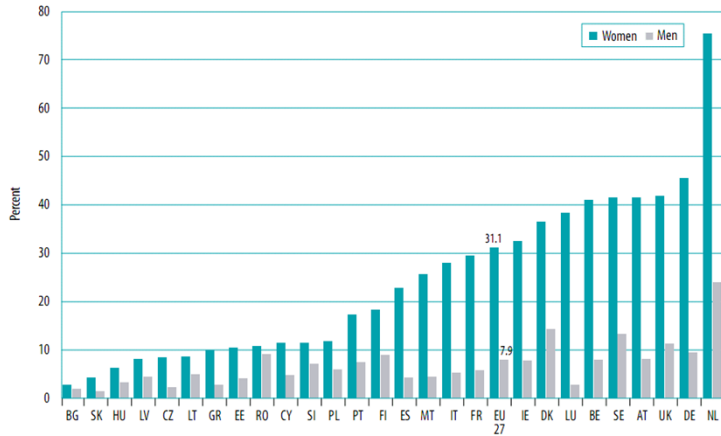
Foglalkoztatási célok teljesülése

	Európai Unió			Magyarország				
	tény	célkitűzés		tény	célkitűzés		tény	
	2003	2005	2010	2006	2006	2010	2006	2007
Nők	55.5	57.0	60.0	57.1	53	57	51.1	50.9
Férfiak	70.8	-	-	71.6	64	69	63.8	64.0
55 év felettek	40.2	-	50.0	43.5	33	37	33.6	33.1
Összesen	62.9	67.0	70.0	64.3	59	63	57.3	57.3

Frey Mária (2009): Nők és férfiak a munkaerőpiacon In: Nagy I.-Pongrácz T. (szerk.) Szerepváltozások 2009, Bp., TÁRKI, 31.

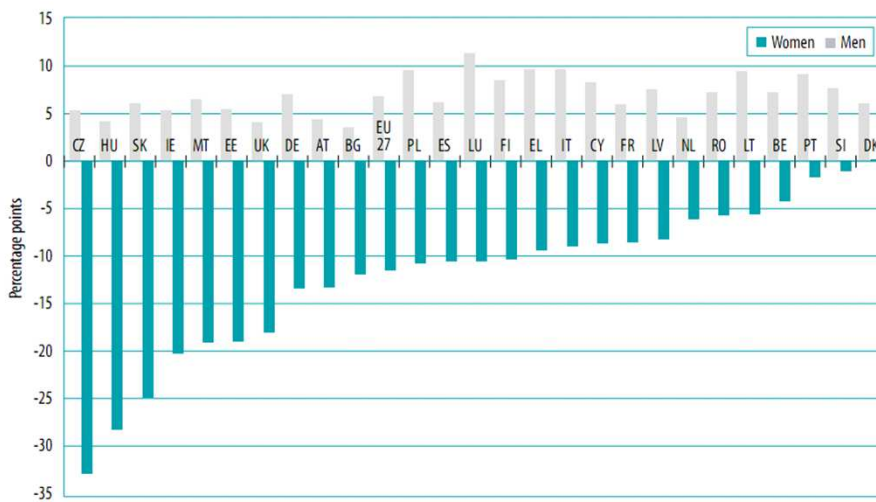
Share of part-time workers in total employment (persons aged 15 and over) in EU Member States – 2008

Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS), annual averages.

Employment impact of parenthood for women and men (aged 25-49) in 2008

Difference in percentage points in employment rates with presence of a child under 12 and without the presence of any children

Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS), annual average. No data available for SE.

A 25-49 éves nők foglalkoztatási rátái iskolai végzettség és a gyermekek száma szerint 2006-ban (%)

	HU	EU27
Alacsony iskolai v.		
•gyerek nélkül	50,2	61,3
•egy gyermekkel	50,3	55,8
•2 gyermekkel	41,6	49,1
•3 és több gyermekkel	20,2	35,2
Középfokú végzettségűek		
•gyerek nélkül	81,1	79,9
•egy gyermekkel	68,7	73,2
•2 gyermekkel	67,9	69,1
•3 és több gyermekkel	43,8	56,9
Felsőfokú iskolai v.		
•gyerek nélkül	93,6	87,8
•egy gyermekkel	72,7	83,7
•2 gyermekkel	81,7	82,9
•3 és több gyermekkel	71,4	75,2

A nemek helyzete a munkaerőpiacon - kiinduló helyzet

1. Szegregáció: elkülönülés
2. Keresetkülönbségek
3. Iskolázottságbeli különbségek
4. Munkanélküliség
5. Kettős teher
6. Változás a nők munkaorientációjában

Forrás: Belinszki (1997)

(1) Foglalkozási szegregáció (%) Magyarország, 1999

Foglalkozások	Egyéni foglalkozások Foglalkoztatott nők	
	eloszlása a teljes csoporton belül	
90–100% nő, 10–0% férfi	11.0	35.7
60–90% nő, 40–10% férfi	19.0	34.2
40–60% nő, 60–40% férfi	16.0	17.2
10–40% nő, 90–60% férfi	27.0	11.7
0–10% nő, 100–90% férfi	27.0	1.2
Összesen, százalékban	100.0	100.0
N	617	1726 700

Gender segregation in occupations in EU Member States, in 2008

Eurostat - LFS, Spring data. Gender segregation in occupations is calculated as the average national share of employment for men and women in each occupation; differences are added up to produce the total amount of gender imbalance expressed as a percentage of total employment (ISCO classification).

Az állami beavatkozások sokfélesége a nemi foglalkozási szegregáció szintjének csökkentésére

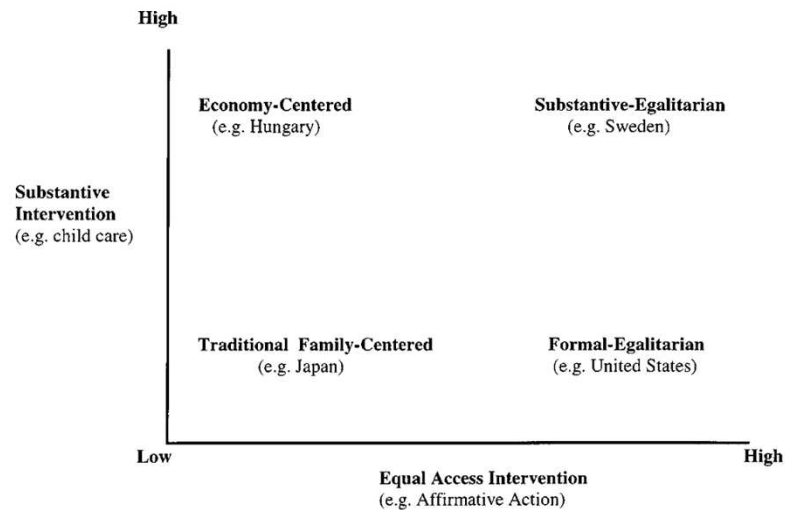

FIG. 1.—Varieties of state intervention targeted at reducing levels of occupational sex segregation.

Törekvések a szegregáció változtatására

Girls' Day 26. April 2012

- <http://www.girls-day.de/>
- http://www.girls-day.de/Girls_Day_Info/English_Information

11. Wiener Töchterttag findet am 26. April 2012 statt

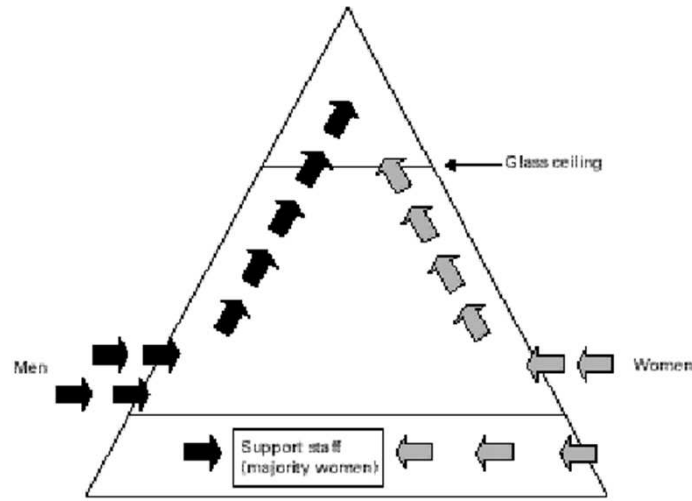
- <http://www.toechterttag.at/>

Boys' Day

<http://www.boys-day.de/>

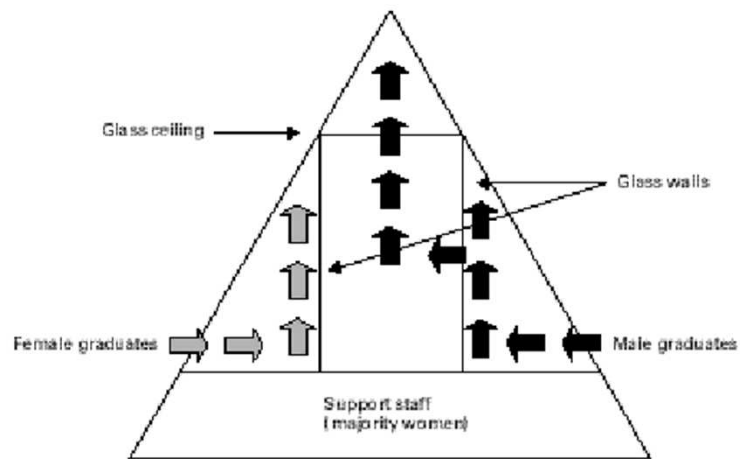
- www.boysday.lu
- www.boysday.at
- www.nationalerzukunftstag.ch
- http://www.boys-day.de/Ueber_den_Boys_Day/Boys_Day-Infofilmclips/Was_ist_der_Boys_Day

Figure 2.1. The glass ceiling in the organizational pyramid

Source: ILO: *Economically Active Population, 1950-2010* (Geneva, 1997), pp. 23, 26 and 29.

ILO, 2001

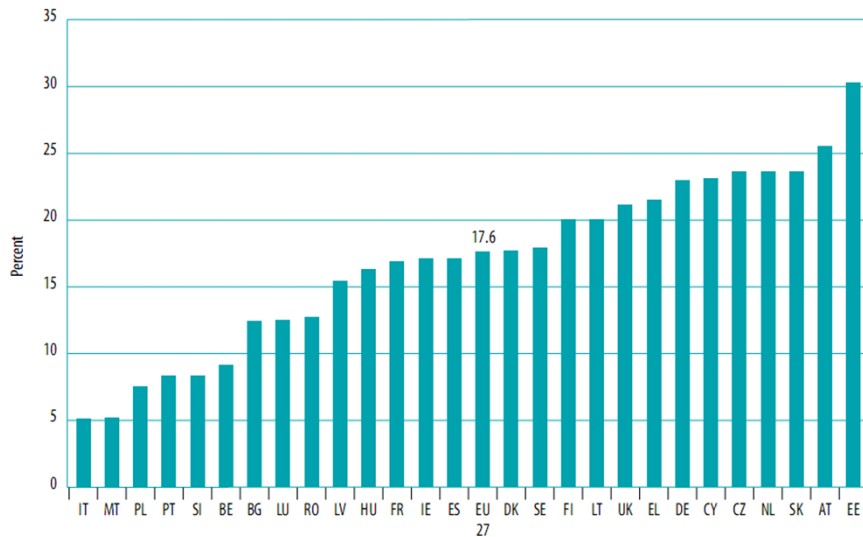
Source: ILO: *Economically Active Population, 1950-2010* (Geneva, 1997), pp. 23, 26 and 29.

ILO, 2001

(2) Gender Pay Gap

Pay gap between women and men in unadjusted form in EU Member States – 2007

(Difference between men's and women's average gross hourly earnings
as a percentage of men's average gross hourly earnings)

Gender Pay Gap

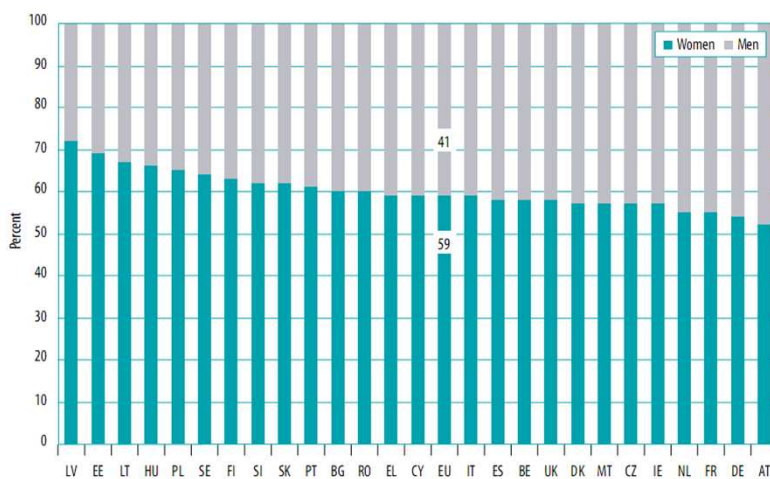
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=681&langId=en>
- Leaflet
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=689&langId=en>

Elméletek

- Klasszikus közgazdaságtan
- Neoklasszikus közgazdaságtan
 - Kínálati oldal
 - Keresleti oldal
- Gary Becker elmélete a családról
- Szegmentált munkaerőpiac
- Szegregáció
- Női munkavagyon elmélete

(3) Iskolázottság

Sex distribution of tertiary education graduates, for EU Member States, in 2007

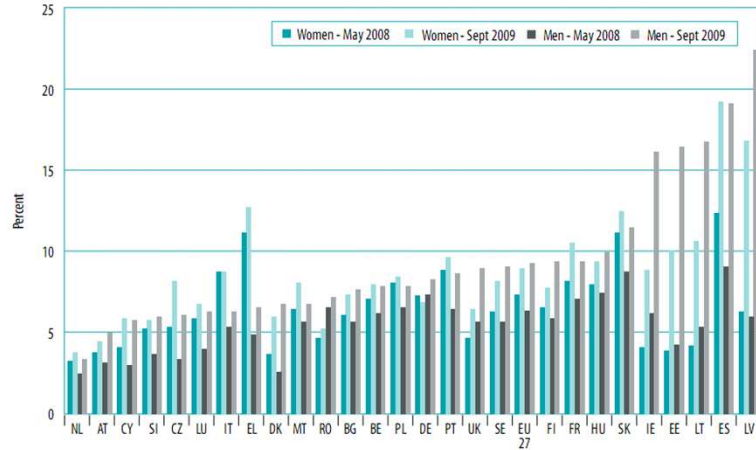

Source: Eurostat, Education statistics.

Note: LU: no data available. The EU-27 value is calculated on the basis of all countries except LU.

(4) Munkanélküliség

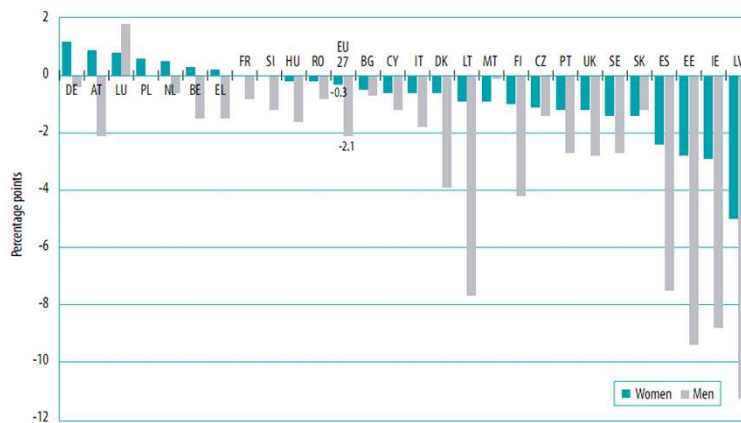
Unemployment rates among women and men in EU Member States, in May 2008 and September 2009 ⁽¹⁾, seasonally adjusted, in %

Notes: Eurostat, Labour Force Survey.

(1) Exception to the reference period : UK : July 2009; EL, LT, RO : 2nd quarter 2009; EE : 3rd quarter.

Evolution of employment rates between 2008 and 2009 (second quarter) for women and men (aged 15-64) in EU Member States

Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS), quarterly data.

(5) Keresőmunkára és házimunkára fordított idő aránya egy átlagos napon a foglalkoztatott pároknál, 2000 (%)

A pár típusa	Jövedelemszerző munka		Háztartási munka	
	Feleség	Férj	Feleség	Férj
A férjnek jobb foglalkozása van, mint a feleségnek	43,0	57,0	81,5	18,5
A feleségnek jobb foglalkozása van, mint a férjnek	48,2	51,8	79,5	20,5
A feleségnek és a férjnek megegyező státusú foglalkozása	43,2	56,8	78,9	21,1

Forrás: Bukodi Erzsébet, 2005: 39

BARNLEDIG PAPPA!

Hoa-Hoa Dahlgren apasági szabadságon – súlyemelő!!!
(1970-es évek, Swedish Social Insurance Agency)

A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia, 2010-2015

- 1. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlensége
- 2. Egyenlő és egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazás
- 3. Egyenlőség a döntéshozatalban
- 4. Méltóság, sérthetetlenség és a nemi alapú erőszak megszüntetése
- 5. A nemek közötti egyenlőség a külpolitikában
- 6. Horizontális kérdések: nemi szerepek, jogalkotás, együttműködés

Összegzés

- Női munkaerő növekvő jelenléte
- Versenyelőny a nemek hasonló pozíciója
- Ugyanakkor: speciális pozíció (diszpozíció)
- Társadalmi hátrányok
- Hagyományos értékrendszer gátolja az esélyegyenlőséget és a gyermekvállalást is
- (Magyar) foglalkoztatáspolitikai törekvések hatástalansága